

ležnostjo spominjali petintridesetletnega delovanja Marka Lukiča Kropivnickega, ukrajinskega dramatičnega umetnika in pisatelja: Kropivnickij se je porodil 25. aprila l. 1841. v vasi Zevanivci blizu Hersona. Študiral je na kijevskem vseučilišču pravo, ker je oče želel, da postane njegov sin ruski uradnik. A umetniška duša mladega Kropivnickega se ni zadovoljila s suhoparnim uradniškim življenjem. Po devetih letih je Kropivnickij zamenjal uradniško službo za negotovo usodo ukrajinskega igravca. Najprej je nastopil v Odesi leta 1871. z velikim uspehom. Ukrajinsko gledališče je v tej dobi še životarilo, torej je morala biti ljubezen Kropivnickega do ukrajinskega gledališča zelo velika, ko se je v takih okoliščinah posvetil ukrajinski dramatični umetnosti. Iz Odesa je odšel v Harkov, kjer je spravljal na oder svojo prvo dramo „Daj sercu volju, zavede u nevolju“. L. 1876. je bil Kropivnickij režiser ukrajinskega gledališča v Katerinoslavi, toda samo nekaj časa, ker je ukrajinsko gledališko umetnost tega leta zadel težek udarec; ruska vlada je prepovedala ukrajinske igre. Kropivnickij je bil prisiljen igrati v ruskih dramah. Zdela se je, da je s tem ukazom ukrajinsko gledališče za vselej pokopano. Toda l. 1881. je Kropivnickij zopet izposloval pri takratnem ministru za notranje zadeve, Loris-Melikovu, dovoljenje za predstavljanje ukrajinskih iger. V ti dobi je Kropivnickij ustanovil lastno gledališko družbo, h kateri so pristopili najboljši ukrajinski igravci. Ta družba se je po nekoliko letih razšla, zopet sešla in zopet razšla, tako da Kropivnickij sedaj živi v pokoju na svoji pristavi Zatišku pri Harkovu. — Kot umetnik je Kropivnickij velik samostojen talent. Najbolje vprizarja komične vloge. Kropivnickij ima pa tudi častno mesto v maloruski književnosti. Spisal je več nego 20 dram, veseliger in dramatičnih študij. V dramah so se mu najbolj posrečili negativni tipi. Njegova največja zasluga je, da je predočil boljšim krogom brezpravnost ukrajinskega seljaka. Ni se omejil samo na ljubavne spletke, ampak udaril je tudi na struno socialnega vprašanja. Kropivnickij je napisal svoje drame v krasnem maloruskem jeziku in s finim umetniškim okusom. Kropivnickij še zdaj ni nehal pisati; njegove zadnje drame je objavil list „Kijevskaja Starina“ in „Ridnij Kraj“.

Boris Hrinčenko. V Kijevu so pred kratkim obhajali 25-letnico književnega delovanja najbolj plodovitega sodobnega pisatelja v ruski Ukrajini, B. Hrinčenko. L. 1881. je Hrinčenko objavil v gališkem listu „Svit“ prve pesmi in kmalu potem tudi v ruskih mesečnikih in zbornikih pod raznimi psevdonimi (V. Čajčenko, Viljihivskij, Bartovij i. dr.) 25 let že deluje Hrinčenko na polju ukrajinske književnosti; njegovi spisi so raznovrstni. Hrinčenko je pesnik-umetnik in marljiv socialni delavec, dramaturg in publicist, učen preiskovavec duševnih zakladov maloruskega naroda in hkrati poljuden pisatelj. Ako bi se vse zbralo, kar je že Hrinčenko napisal, bi nastala iz tega cela knjižnica. — V predgovoru k zadnji zbirki svojih poezij piše Hrinčenko: „Jaz nikoli nisem spadal k tistim pesnikom, ki zamorejo ves svoj čas posvetiti pesnikovanju. Za pesnikovanje sem jaz porabil samo nekoliko prostih uric... Moja pesem — je moj počitek od dela...“ Navzlic temu zavzema Hrinčenko med maloruskimi pesniki iz najnovejše dobe častno mesto. Kot romanopisec je Hrinčenko obogatil malorusko književnost s celo vrsto romanov in povesti, v katerih je popisal vse sloje ukrajinskega naroda, počenši od njegovih najvišjih krogov („Sonjašnj prominj Na razputju — Bajda“ i. dr.) do siromašnega seljaka proletarca. Navadno se trdi, da osebe prvih Hrinčenkovih povesti niso dovolj realne in da v prvih povestih publicistični živelj premaguje umetniško resnico. To očitavanje je nekoliko resnično, a se mora pomisliti, da so te povesti in romani prvi maloruski romani iz socialnega življenja. Najbolj so se Hrinčenko posrečile povesti iz narodnega življenja, kakor na primer „Bez hliba — Hata — Po-

kupka — Sered temnoj noči — Pid tihimi verbami“. Razen tega je Hrinčenko napisal tudi 8 dram in izdal 4 zvezke narodopisnega gradiva. Za znanstvo si je pridobil največje zasluge s tem, da je sestavil „Slovar maloruskega jezika“, ki izide šele letos.
Fr. Št.

Ruska umetnost v l. 1905. Nemiri ali kakor Rusi pravijo „zloba dnja“ lanskega leta so imeli velik vpliv tudi na ruske umetniške proizvode. Vsi lanski ruski umotvorci napravljajo na opa ovavca vtis nekake pobitosti in raztresenosti. Bilo je nekoliko umetniških razstav, a v nobeni ni bilo zapaziti kaj odličnega, imenitnega. V lanskim nemirnih časih umetnik ni mogel mirno delati. Ulica s svojimi preseneljivimi novicami, ki jih je prinašal brzojav dan na dan, je umetnike motila. Umetniki so pa tudi skrbeli; da ustrežejo okusu ruskega občinstva. Slikali so slike, ki predstavljajo krvavo in burno realnost, umetniške vrednosti te politične slike nimajo. Vrhtega so delali naglo in brez globokega premišljevanja. Nekateri ruski veliki umetniki niso razstavili na lanskim umetniških razstavah ničesar kakor n. pr. Polėnov in Surikov ali pa so na razstave poslali malovredne stvari, kakor Rėpin. Znabiti, da bo bilanca za letošnje leto izpadla boljše.
Fr. Št.

Drobne vesti.

„Spolek na zakládání katolických knihoven“ (društvo za ustanavljanje katoliških knjižnic) v Pragi je imel pred nedavnim časom svoj letni občni zbor. To društvo je ustanovil pred tremi leti zaslužni urednik „Vlasti“, g. Tomáš Škrdle. Namen društva je ustanavljati na Češkem, Moravskem in Šlezijem katoliške knjižnice, da bi se tako zabranilo prodiranje slabih brezverskih in nenravnih knjig med češko katoliško ljudstvo. Predsednik društva je župnik Vlastimil Hálek. Lani je društvo ustanovilo 6 novih in izpopolnilo 6 že prej ustanovljenih knjižnic. V prejšnjih dveh letih je društvo ustanovilo 15 knjižnic. — Češki profesor dr. Zikmund Winter je dovršil 60 let svojega zaslužnega življenja. Winter je eden izmed prvih čeških leposlovcev in izmed prvih čeških kulturnih zgodovinarjev. Winter je spisal celo vrsto povesti in znanstvenih del, v katerih natančno slika češko življenje od XIV. do XVI. stoletja. Njegovi spisi se odlikujejo po umetniški obliki in natančnem znanju češkega kulturnega življenja v vseh smereh. — Šestdesetletnico je nedavno obhajal tudi Svetozar Hurbán-Vajanský, slovaški pesnik in pisatelj, sin bivšega buditelja slovaškega dra. Josefa Miroslava Hurbana. Vajanský se zlasti odlikuje kot romanopisec („Suchá ratolest — Letiace tiene“), ki v svojih romanih in povestih s turgenjevskim realizmom opisuje slovaško družbo: nezavednega, dobrega, izkoriščevanega in nadarjenega seljaka, s težavo se zavedajoče meščanstvo, renegatsko uradništvo, odtujene in razuzdane plemenitaše in nasproti temu kopico zavednih slovaških rodoljubov, ki strastno ljubijo svoj tlačeni slovaški narod. — „Slavjansko blagotvornitelno družestvo“ v Sofiji je izdalo svoj 7. letopis, iz katerega posnemamo nekoliko podatkov o delovanju društva v l. 1905. V l. 1906. je bilo društvo zelo marljivo. Otvorilo je jugoslovansko čitalnico v Sofiji, v kateri je dr. St. Cankov predaval „Za ukrajinofilstvo“ in C. C. Bobčev „Hercegovina nekoga i sega“. Društvo je kupilo lastno hišo za 22.500 levov; ta vsota je popolnoma plačana. Lani je imelo društvo 4544-72 lev. dohodkov in 4681-36 lev. stroškov. Novi častni udje društva so: bolgarski vojni minister general Parensov; sloveči poljski pisatelj Henrik Sienkiewicz; profesor černoviške univerze Emil Kalužnjackij; profesor praškega vseučilišča Jaromír Čelakovský in češki državni poslanec